

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ
Πτυχ. Ιεροῦ ἐν ΒΑΜΩ—(Κρήτης)

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
Ἑβδομαστικοῦ Δραχ. 25

« Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ » (Β'. Κορ. γ'. β')

ΝΕΑ ΖΩΗ

« Ἐν καὶνότητι ζωῆς περιπατῶμεν »
Ρωμ. δτ'. 4.

Εἰς τὸ πρῶτον φύλλον τῆς « Νέας ζωῆς » ἐθίγη ὡς κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαία ἡ νέα ἐκκλησιαστικὴ ζωή, ἣτις καὶ μόνη θὰ ἐγκαινιάσῃ νέαν ἐποχὴν ἀνακαινίσεως καὶ ἀναγεννήσεως τῆς ἀνθρωπίνης καὶ δι' τῆς λεγομένης χριστιανικῆς κοινωνίας. Ὅπως ἀκριβῶς κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ὑπῆρξεν τόσον ἡ ζύμη διὰ τὴν μετάπλασιν τῆς τότε ἐξηρωμένης κοινωνίας, ὅσον ὁ τηλαυγὴς φάρος, πρὸς τὸ φῶς τοῦ ὁποίου κατηνύνητο πᾶσα διψῶσα καὶ βεβαρημένη ψυχὴ, διὰ νὰ λάβῃ τὸ φῶς τῆς ζωῆς καὶ νὰ εὕρῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας—τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν—καὶ τύχῃ τῆς ἀληθοῦς σωτηρίας παρ' αὐτοῦ, οὕτω καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας ὁ μόνος ὁδηγὸς τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀσκήσιν πνευματικῆς ζωῆς παρίσταται ἡ Ἐκκλησία ἄλλ' Ἐκκλησία ἐξυψουμένη, Ἐκκλησία ἀπληλαγμένη ἀπὸ τὰς σκωρίας τὰς ὁποίας ἐκληροδότησαν εἰς αὐτὴν οἱ αἰῶνες καὶ λελουμένη εἰς τὸ καθαρὸν ὕδωρ τοῦ Εὐαγγελικοῦ Λόγου.

Ἐπειδὴ ὁμως ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους τῶν σημερινῶν χριστιανῶν, ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖται ἔννοια ἀνεξάρτητος τῶν ἀτόμων, ἀποτελουμένη οἷον ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς νόμους μόνον καὶ τὰς διαφόρους διατάξεις, παρίσταται ἀνάγκη ὅπως διερευνήσωμεν τὴν περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀντίληψιν ἡμῶν, ἵνα φθάσωμεν εἰς τὴν τόσον ποθητὴν ἀνόρθωσιν ταύτης καθ' ἣν ὁ πρῶτος λόγος καὶ τὸ πρῶτον παράδειγμα θὰ δίδεται παρ' αὐτῆς πρὸς τὴν κοινωνίαν.

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς αὕτη ἀναπτύσσεται καὶ περιγράφεται εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, τὴν ἀψευδῆ πηγὴν τῆς ἀληθείας δὲν εἶναι ἀνεξάρτητός τις ἡθικὴ ὑπόστασις ἀπὸ τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν μελῶν. Τοῦναντίον ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἀτόμων ἐξ ὧν ἀποτελεῖται καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ ἄτομα εἶναι τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἄνευ τῶν ἀτόμων τὰ ὁποία ἀπαρτίζουν αὐτὴν δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξῃ Ἐκκλησία ὑπὸ τὴν γραμματικὴν καὶ πραγματικὴν ἐννοίαν τῆς.

Ἡ ἀλήθεια αὕτη διήκουσα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους τῶν ἱερῶν κεμένων μᾶς δίδει καὶ τὴν ἀ-

κριβῇ κατεύθυνσιν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀνάγκη νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ μας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν νέας ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, προσηρμοσμένης εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄτομα, ἡ νέα ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ δὲν δύναται νὰ κατορθωθῇ δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου, παρὰ μόνον διὰ νέας ζωῆς τῶν ἀτόμων ὑπὸ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ ἀναθεώρησις καὶ προσαρμογὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ διατάξεων πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ περιορισμὸς τῆς ξηρᾶς καὶ ἀγόνου τυπικολατρείας καὶ ἡ στροφὴ καὶ ἐθισμὸς πρὸς τὴν παροραθεῖσαν καὶ μόνην σῴτειραν οὐσίαν, ὅ' ἀποτελέσῃ σπουδαῖον παράγοντα πρὸς τὴν νέαν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, ἣτις θὰ φέρῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνακαινίσιν τοῦ ἀτόμου εἰς νέαν ζωὴν σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ τὸ κεχαρزمένον σαφῶς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ.

Ἰδοὺ τὸ πρῶτον βῆμα διὰ τὴν νέαν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν. Ἡ νέα ἀτομικὴ ζωή!

Ὅπως ὁ ἀρχηγὸς τῆς χριστιανικῆς θεοσκείας εἶνε ζωὴ, καὶ ὅπως ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ τοῦ ὑπῆρξε πλήρους πνευματικῆς ζωῆς καὶ συνδέσμου πραγματικοῦ πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα, οὕτω καὶ ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ ἡ φυσικὴ ζωὴ τούτου, πρέπει νὰ εἶναι πλήρης ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐκτέλεσις ὠρισμένων ἐκκλησιαστικῶν τύπων δὲν εἶνε χριστιανικὴ ζωὴ, ἐφ' ὅσον εἰς τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν τῆς σήμερον συμβαίνουν ὅσα αἵσχη καὶ ἀνηθικότητες ὑποπίπτουσιν καθημερινῶς εἰς τὴν ἀντίληψίν μας, ἐκτὸς τῶν κρύφα γιγνομένων περὶ ὧν ὡς ἀπόστολος Παῦλος δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι, « αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν ».

Τὸ ἄτομον ἔχει ἀνάγκην νέας ζωῆς, ζωῆς ἀναγεννήσεως, ζωῆς λαμβανομένης ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς—τὸν Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν. « Ὁ Χριστὸς ἡ ζωὴ ἡμῶν » οὕτω διακηρύττεται εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῆς ἐδαφ. 4. Ἡ ἐπιτυχία τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τῆς αἰωνίου μακαριότητος, ἣτις ἀποτελεῖ τὸν πραγματικὸν σκοπὸν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς δὲν ἐπιτυγχάνεται δι' οὐδενὸς ἄλλου τρόπου εἰ μὴ διὰ νέας ζωῆς λαμβανομένης ἄνωθεν παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ... « Τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος εἶναι πνεῦμα ». (Ἰωάν

γ' σ.) Πόσον σαφής και κατηγορηματικός είναι ο Λόγος του Θεού! «Ανευ τῆς ἀνωθεν γεννήσεως τῆς νέας ἐν Χριστῷ ζωῆς, πᾶς κόπος εἶνε μάταιος» εἰς μάτην δαπανώμεθα ζητοῦντες βελτίωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ζωῆς, ὅταν τὸ ἄτομον, ὁ ἀποτελὼν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι «λίθος ὧν ἐποικοδομοῦμενος ἐπὶ τὸ θεμέλιον τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. β' 21).

Τὸ ἄτομον, ὁ κατ' ὄνομα χριστιανός, ἔχει ἀνάγκη νέας ζωῆς. Τὸ προτεθὲν ἐδάφιον ὁμιλεῖ σαφῶς περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης. Οὐχὶ ὑποκρισία θρησκευτικότητος, οὐχὶ τήρησις ξηρῶν καὶ ἀγόνων τύπων, ἀλλὰ πρόοδος χριστιανικῆς εἰς ζωὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑποδειχθεῖσαν, μετὰ καρπῶν δικαιοσύνης καὶ ἁγιασμοῦ.

«Ἐάν τις εἶναι ἐν Χριστῷ εἶναι νέον κτίσμα· τὰ παλαιὰ παρῆλθον, ἰδοὺ τὰ πάντα γέγονε νέα» (Β' Κορ. ε' 17) καὶ «Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς Ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτω περιπατῇ». (Α' Ἰωάν. β' 6). Ἀγαπητὲ ἀναγνώστα! αἰσθάνεσαι τὴν σημερινὴν θρησκευτικὴν ἀσφυξίαν, ἐλλείπει τῆς ζωογόνου αὔρας τοῦ Πνεύματος τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῆς πέριξ ἡμῶν κοινωνίας; Ποθεῖς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνόρθωσιν καὶ ἐξύψωσιν; Αἰσθάνεσαι μήπως ὅτι καὶ σὺ στερεῖσαι τῆς νέας ζωῆς, ἀπαραιτήτου διὰ τὴν πνευματικὴν σου ὑπόστασιν καὶ εὐαρέσκειάν σου πρὸς τὸν Θεόν;

Ἡ πηγὴ τῆς νέας ζωῆς εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τόσον σοῦ ὅσον καὶ τῆς κοινωνίας. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ (Ἰωάν. ιδ' 6). Αὐτὸς διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐξιλαστηρίου θανάτου του, ἔκαμε καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἐξησφάλισε δικαίωσιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ σωτηρίαν αἰώνιον αὐτοῦ. Ἡ θύρα τῆς σωτηρίας ταύτης εἶναι ἀνοικτὴ διὰ πάντα βεβαρημένον ἀπὸ τὸν ὄγκον τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν προσφέρει ὁ Χριστὸς εἶναι «ζωὴ ἐν ἀφθονίᾳ».

Ἐλθὲ πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ταπεινώσει καὶ πίστει· δέχθητι τὴν παρ' αὐτοῦ προσφερομένην νέαν ζωὴν, τὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν Ἐκεῖνος χαρίζει διὰ τῆς ἀναγεννήσεως ἐν Πνεύματι ἁγίῳ εἰς πάντας τοὺς ζητοῦντας τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐλθε ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ καταστήσῃ τὴς ἀληθείας ταύτας σαφεῖς εἰς πᾶσαν ψυχὴν καὶ κῆμα πάσης καρδίας, διὰ νὰ ἀνατελεῖ οὕτω νέα προάγεται ζωὴ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τόσον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῷ ἔθνει ἡμῶν. Ἀμήν.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον, Αὐγουστον ἢ «ΝΕΑ ΖΩΗ» δυνατὸν νὰ ἐκδοθῇ εἰς δεπλοὺς ἀριθμοὺς.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΥΓΕΝΕΙΑ

«Εὐχάριστοι γίνεσθε... Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ὡς λατὴ ἡρητιμένος» (Κολοσ. γ', 16. 5' 6').

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι θρησκεία τῆς ἀληθοῦς εὐγενείας, ἀν δὲ ὑπάρχῃ σήμερον ἄξιος τοῦ ὀνόματος πολιτισμός, εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ πνεῦμά του ὀφείλεται. Ὁ Χριστὸς ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν Εὐγενής καὶ Ἀριστοκράτης, ὅχι μόνον διότι. Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὑπάρχων, ἔχει τὴν γενεὰν ἀνέκφραστον καὶ ἀδιήγητον (Ἦσ. νγ' 8), ἀλλὰ καὶ διότι ἐν ἀπολύτῳ ἀψόγῳ στάσει διήνυσεν τὰ 33 ἔτη τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του, πάλλευκος καὶ ἀρωματώδης καὶ σελασφόρος Ἡρὼς παρελθὼν δι' αὐτῆς. Πονῶν τοὺς μικροὺς, ἐλεῶν τοὺς δυστυχεῖς, οἰκτείρων τοὺς ἀποκλήρους, ἐσκόρπισεν ἐπ' αὐτῶν μὲ τὴν πλέον ἀσφαλεστέραν χειρονομίαν τὰς σωστικὰς Του εὐεργεσίας. Ἄλλοι ἀπειράκις ταπεινότεροί Του, κατεχράσθησαν τὴν ἰσχύν των. Αὐτὸς τὴν ἀμύθητόν Του δύναμιν ἐχρησιμοποίησεν ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀποκλειστικῶς· καὶ διὰ χειρῶν διατρήτων ἀπὸ τῶν ἡλίων, ἀνασηκώσας ἐκ τῶν στροφίγγων τῆς τὴν ἱστορίαν, τῆς μετέστρεψε τὸ ρεῦμα πρὸς ἐδάφη ἀνθρωπινώτερα. Εἰς τὸν εὐγενέστατον καὶ φιλανθρωπότατον Υἱόν τοῦ ἀνθρώπου ἐφηρμόσθη τὸ ὑπὸ τοῦ προφήτου λεχθέν, ὅτι κάλαμον συντετριμμένον δὲν θὰ κατασπάσῃ καὶ θρυαλλίδα καμπνιζομένην δὲν θὰ ἀποσδέσῃ (Ἦσ. μδ' 3) διὰ τοῦ ὁποῦ ἀλληγορικῶς προεδηλώθη ὅτι ὁ Σωτὴρ ὅχι μόνον δὲν θὰ ἀπόθῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐστήριζε τὴν γῆνιν ἀθλιότητα.

Ἡ Χριστιανικὴ εὐγένεια κατὰ ταῦτα εἶναι ἡ συμφωνία τοῦ περιέχοντος καὶ τοῦ περιεχομένου, ὁ συναρμονισμὸς τῆς ἐξωτερικῆς ἐκφράσεως πρὸς τὴν ἐνδομυχοῦσαν οὐσίαν. Ἡ Χριστιανικὴ εὐγένεια δὲν εἶναι μόνον στίλβωσις καὶ πρόσχημα καὶ ἐπιδερμὶς· ἀλλ' εἶναι πρώτιστα καὶ μάλιστα χαρακτήρ καὶ δάθος ἀποστέλλον τὰς ἀνταυγίας πρὸς τὰ ἐκτός. Εἶνε «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφρημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἐπαῖνος» (Φιλιπ. δ' 8), ἀντακλῶμενα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐπὶ τῶν χιλέων, ἐπὶ τῆς στάσεως, ἐπὶ τῶν κινήματων, ἐπὶ ὁλοκλήρου τῆς ἐξωτερικῆς μας διαγωγῆς. Καὶ εἶναι τὸ συστατικόν τοῦτο τόσον ἀπαραίτητον καὶ οὐσιώδες, ὥστε ὁπόθεν ἀπουσιάζει τοῦτο· ν' ἀπουσιάζῃ ὁλοτελῶς· καὶ ἡ Χριστιανικὴ εὐγένεια. Διότι ἐπὶ τέλους μήπως ἡ ἐπιγραφὴ δὲν πρέπει νὰ φανερῶν τὸ ἐπιγραφόμενον; Μήπως δι' ἐπίδειξιν καὶ φανάκην μᾶς ἐστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον; Καὶ μήπως χειρόκτια καὶ ὀμματωδαὶ καὶ περιβολὴ τοῦ τελευταίου συρμοῦ καὶ ἀκκισμοὶ καὶ χαριεντισμοὶ καὶ θηλυπρεπεῖς ἐκκεντρικότητες καὶ ὅτι κτυπητὸν καὶ φαντάζον εἶνε τὰ συνιστῶντα τὸν πολιτισμὸν μας; Ἀλλὰ τότε μυριάκις προτιμότερον

εἰς δύσμορφος καὶ ἐκτρωματικὸς Αἰσωπος ἀπὸ μίαν τοιαύτην λάμπουσαν Δαλιδᾶ, ἥτις, κατὰ τὸν Παροιμιστὴν εἶναι ἐνώτιον εἰς χοίρου ρύγχος (α' 22).

Ἄς ὁμολογηθῇ ἐν τούτοις ὅτι, μεθ' ὅλην τὴν δευτερεύουσαν σημασίαν, τὴν ὁποίαν κατέχουν τὰ ἔξω, ἡ τελειότης εὐρίσκεται ὅπου σπανίζονται ἀμφότερα. Ἦδη ὁ ἀπόστολος συνέστησεν εἰς τοὺς Κολοσσαεῖς νὰ εἶναι κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν των συμπεριφορὰν «εὐχάριστοι», χαριτολόγοι, ἀλατисμένοι, νόστιμοι. Ἡ τοιαύτη σύστασις τοῦ ἀποστόλου ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ὑπὲρ πάντα ἠγωνίσθη νὰ κάμῃ τὸν Χριστιανισμόν θρησκείαν τοῦ «ἔσω ἀνθρώπου», ἀπαλλάττων αὐτὸν ἀπὸ τὰς πέδας τοῦ τυπικισμοῦ καὶ ἐξωτερικισμοῦ, διαλαλεῖ πόσῃν σημασίαν εἰς τὴν περὶ τοὺς τρόπους συμπεριφορὰν ὁ Παῦλος ἀπέδιδε. Διότι φαγητὸν βέβαια εἶναι πάντοτε τὸ καλομαγειρευμένον, καὶ ἂν μᾶς προσφερθῇ ἐντὸς ξυλίνης γαδάδας· ἀλλ' ἂν ἐντὸς πολυτελοῦς πινακίου, γίνεται ἀκόμη ὀρεκτικώτερον. Καὶ ἀδάμας βέβαια εἶναι καὶ ὁ ἀστὶλδωτός· ἀλλ' ἂν ἡ ἐπιφάνειά του στυλδωθῇ καὶ λειανθῇ, γίνεται ἀκόμη ποθηνότερος. Καὶ ὥραία βέβαια εἶναι ἡ ρακένδυτος κόρη· ἀλλ' ἂν τὴν στολίσῃ, ἡ ὥραιότης της θ' ἀναδειχθῇ ἀκόμη περισσότερον. Καὶ ἀξιανάγνωστος βέβαια εἶναι ὁ κατεσχισμένος Ὀμηρός· ἀλλ' ἂν τὸν ράψῃ καὶ τὸν δέσῃ, θὰ τὸν ἀναγνώσῃς ἀκόμη πλέον εὐφροσύνως.

Ὅσα καὶ ἂν εἴπωμεν πρὸς ἑπαινον τῆς ἀπλάστου ἀρετῆς, ἥτις πράττει τὸ κατ' ἡκόν της, γρονθοκοποῦσά τὰ προσχήματα μετὰ τὴν τυλῶδη πηγμῆν της, ἀλλ' ἔλλειψις πάντοτε εἶναι ἡ ἀγροικία, ἔλλειψις καὶ τὰς καλυτέρας διαθέσεις ζημιώνουσα. Γνωστὴ ἡ παραβολὴ τοῦ Σωτῆρος περὶ τῶν δύο υἱῶν τοὺς ὁποῖους ἀλληλοδιαδόχως ὁ πατὴρ διέταξε νὰ μεταδοῦν εἰς τὸν ἀμπελῶνά του (Ματθ. κα' 28—31). Ὁ πρῶτος εἶναι γεμῆτος ἀπὸ γλυκεῖς λόγους καὶ παχείας ὑποσχέσεις «Μάλιστα, λέγει πάτερ, μου εὐχαρίστως θὰ πράξω κατὰ τὴν διάθεσίν σας». Ἀλλ' εἶναι ὀκνηρὸς καὶ δὲν πηγαίνει. Ὁ δεύτερος συνοφρυοῦται, ἀρνείται ἀποτόμως, προμηνύει λαίλαπα. Μὴ τὸν πιστεύετε ἐν τούτοις, διότι κατὰ βάθος εἶναι χαρακτηρὸς ἐξαίρετος. Διό καὶ λαμβάνει τὴν ἀξίνην ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ πορεύεται εἰς τὸν ἀμπελῶνα καὶ διέρχεται ὅλην τὴν ἡμέραν ποιῶν τοῦ πατρὸς του τὸ θέλημα. Λαμπρὸς υἱὸς ἀναμφιδόλως· ποῖος τὸ ἀρνείται; Δὲν θὰ ἦτο ὅμως πολὺ λαμπρότερος, ἂν ἐτόρνευεν ὀλίγον καὶ τοὺς ἐξωτερικοὺς τοῦ τρόπους: Τὰ καλὰ λόγια δὲν στοιχίζουσιν τίποτε. Ἀφοῦ δὲ κάμνεις ποὺ κάμνεις τὸ καλόν, διατὶ δὲν τὸ ἀλατίζεις καὶ μετ' ὀλίγην ἐλαφρύτητα, νὰ τὸ κάμῃς νοστιμώτερον;

Ἡ περὶ τοὺς τρόπους ἐξωτερικὴ εὐγένεια εἶναι καρπὸς τοῦ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς σεβασμοῦ καὶ τοῦ ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἐνδιαφέροντός μας.

Οἱ ἀδιαφοροῦντες ἂν καταπέσουν ἠθικῶς καὶ ἂν προπηλακίσουν τὴν ὑπόληψίν των ἐκστομίζουσιν λό-

γους θαναύσους, λέγουν ἀπρεπῆ λόγια, προσλαμβάνουν ἀσέμνους στάσεις, ὠθοῦν, λακτίζουσιν, ρέγγονται, πτύουσιν καὶ φέρουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὸ ἐν ἑαυτοῖς κτήνος, τὸ ὁποῖον μετὰ κάθε τρόπον ἔπρεπε νὰ ἀποκρύπτουν. Καὶ οἱ οὐδόλως λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν εὐαισθησίαν τοῦ ἄλλου συνναφιᾶζουσιν ἐμπροσθέν του, τὸν κυττάζουσιν ἱταμῶς, τῷ ἀποτείνουσιν λόγους σκαιοὺς καὶ προκαλοῦν τὴν ἀηδίαν του καὶ τὸν ἔμετον μετὰ ἀρρητὰ των καὶ ἀθέμιτα χυδαῖο λογιήματα καὶ χυδαῖο κινήματα. Ἀπ' ἐναντίας ὁ εὖ ἠγμένος Χριστιανὸς προσέχει πάντοτε νὰ μὴ πληγώσῃ οὐδὲ μετὰ τὴν ἐξωτερικὴν διαγωγὴν του κανένα. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ μειδίαμα ἀνθεῖ πάντοτε εἰς τὰ χεῖλη του· καὶ τὸ πρόσωπόν του εἶνε κάτοπτον τῆς ἀγαθῆς ψυχῆς του· καὶ ὁ λόγος του εἶνε «πάντοτε ἐν χάριτι, ἀλατὶ ἡρτημένος» καὶ «εὐχάριστος» εἰς ὅλους γίνεται· καὶ «πᾶν ὅτι ἂν ποιῇ ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ, ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ», τοῦ Ἀρχιτύπου τῆς εὐγενείας, «ποιεῖ».

Καὶ καθὼς αὐτὸς προσδίδει προσμειδιῶν πρὸς τοὺς πάντας, μεγάλους τε καὶ ἰσους καὶ μικροὺς—καὶ πρὸ πάντων τοὺς μικροὺς, διότι ἐν τούτῳ κυρίως συνίσταται καὶ ἡ εὐγένεια—οὕτω καὶ ἡ πρόσδος προσμειδῇ πρὸς αὐτόν, κατακτῶσα τὰς καρδίας πάντων εὐχερέστατα. Ἄγριος καὶ ἀτίθασσος ὁ Βορρᾶς-ματαίως ἰδρώνει καὶ μοχθεῖ νὰ ἀποσπῇ ἀπὸ τὸν ὁδοιπόρον τὸν ἐπενδύτην του μετὰ τὰ βίαια φυσήματά του, τὸ ὁποῖον ὅμως ὁ στοργικὸς Ἥλιος κατορθώνει μετὰ μίαν θωπευτικὴν καὶ καλοκάγαθον ἀκτίναν του. Ὁ ἀγροῖκος κατὰ τοὺς τρόπους εἶνε ἐσκωριασμένον κλειδίον, μετὰ τὸ ὁποῖον αἱ κλειστὰ θύραι δὲν ἀνοίγουν. Ἀλλ' ἡ εὐγένεια μετὰ τοὺς καλοὺς τρόπους της λαδώνει τὸ κλειδίον καὶ αἱ δυσχέρειαι αἴρονται.

Κ. Ν. ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ
Πρωτοπρεσβύτερος

ΑΣ ΜΗ ΛΗΣΘΗΝΟΜΕΝ ΤΟΝ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΝ

... Ἡ ἀναπνοὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐγένετο ῥόγχιος, διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ ὀλίγον, τὸ στήθος του ὀγκοῦτο μετὰ νευρικὴν σύσπασιν· ἡ κεφαλὴ του ἔκλινε βαρυκυττημένη, ἡ καρδιά του ἔλυωνε, ἐξεκολλοῦσεν ἀπὸ τὸ βίαιον καὶ ταχὺ κτύπημα. Κατείχετο ἀπὸ τὴν πυρετῶδη δῖψαν τῶν ἐστουρῶμένων. Τὸ αἷμα ἔρρεεν ὡς πῦρ εἰς τὰς βλέβας του. Τὸ σῶμα τεταμένον εἰς στάσιν φορικτὴν. Καρφωμένον εἰς τὰς δοκούς, ἀδυνατοῦν νὰ μετακινήθῃ· κρεμᾶμενον ἀπὸ τὰς χεῖρας, αἱ ὁποῖαι ἐξεσχίζοντο ὅταν ἀφίνετο, ἐνῶ, ὅταν ἐπεχειρεῖ νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ πληγωμένον σῶμα ἀπέκαμνε ταχέως. Τὸ νέον αὐτὸ καὶ θεῖον σῶμα, τὸ τοσάκις μοχθῆσαν διὰ νὰ συγκρατήσῃ μίαν ἐξαιρετικῶς μεγάλην ψυχὴν, καθίστατο ἤδη βωμὸς θλίψεων, ὅπου ἔκαιον ὅλοι μαζί αἱ θλίψεις τοῦ κόσμου.

Τὸ αἷμα τῶν τεσσάρων πληγῶν τοῦ Ἰησοῦ εἶχε

παγώσει περί τὰς κεφαλὰς τῶν ἡλων, ἀλλ' ἐκάστη κίνησις προεκάλει τὴν ἐκροὴν νέων θρόμβων αἵματος, αἵτινες ἔρρεον κατὰ μῆκος τοῦ Σταυροῦ καὶ ἐπιπτον κατὰ σταγόνas. Ἡ κεφαλὴ κλίνουσα παρέσυρε τὸν πονεμένον τράχηλον. Οἱ ὀφθαλμοί, οἱ θνητοὶ ὀφθαλμοὶ διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς παρετήρει τὸν κόσμον ἐπλημμύριζαν ἀπὸ τῶν δακρύων τῆς ἀγωνίας. Τὰ ὑγρά χεῖλη ἀδλακωμένα ἀπὸ τὰ δάκρυα, ἀπεξηραμένα ἀπὸ τὴν δίψαν, συσπώμενα ἀπὸ τὴν ἀγωνιώδη ἀναπνοήν, ἄφρονιν νὰ φαίνεται τὸ ἀποτύπωμα τοῦ τελευταίου ἀσπασμοῦ, τὸν ὅποιον εἶχον δεχθῇ. Τοῦ ἀσπασμοῦ τοῦ Ἰούδα.

Οὕτω θνήσκει ὁ Κύριος, ὁ ἀπαλλάξας ἀπὸ τὸν πυρετὸν τοὺς πυρέσσοντας, ὁ δώσας εἰς τοὺς διψασμένους τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς, ὁ ἐγείρας τοὺς νεκροὺς ἀπὸ τὰς κλῖνας καὶ τοὺς τάφους των, ὁ ἀποδώσας τὴν κίνησιν εἰς τοὺς παραλυτικούς, ὁ ἐκδιώξας τὸν δαίμονα ἀπὸ τὰς ψυχὰς τὰς κατοικουμένας ὑπὸ τοῦ θηρίου, ὁ κλαύσας μετὰ τῶν κλαιόντων, ἕνας Θεός, ὅστις ἀντὶ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς κακοὺς, τοὺς ἀνεγέννησεν εἰς μίαν νέαν ζωὴν, ὅστις ἐδίδαξε διὰ τῶν ποιητικῶν παραβολῶν του καὶ διὰ τῶν θαυματουργῶν ἔργων του, αὐτὴν τὴν τελείαν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν τὰ κτήνη τὰ κυλιόμενα εἰς τὸν ὕπνον καὶ τὸ αἷμα οὔτε θὰ ἠδύναντο ποτε νὰ ἀνακαλύψουν.

Ἐκούλωσε τὰς πληγὰς, ἃς ἤνοιξαν εἰς τὸ σῶμά των.

Συνεχώρησε τοὺς κακούργους, καρφοῦται αὐτός, ἀθῶος, ὑπὸ τῶν κακούργων.

Ἠγάπησεν ἀπείρως τοὺς ἀνθρώπους, ἀκόμη καὶ ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἦσαν ἄξιοι τῆς ἀγάπης του. Καὶ τὸ μῖσος τὸν ἔστησεν ἐκεῖ ὅπου τὸ μῖσος τιμωρεῖ τὸ μῖσος.

Ἰπῆρε δικαιότερος τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐξήντησαν κατ' αὐτοῦ τὴν δολιωτέραν ἀδικίαν· ἐκάλεσε τὰ κτήνη εἰς τὴν ἀγιωσύνην καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν δαιμόνων! Ἐφερε τὴν ζωὴν, δέχεται τὸν ἐπονείδιστον θάνατον.

Τόσον ἦτο ἐπ' ἀνάγκης ὥπως οἱ ἄνθρωποι μάθουν ἐκ νέου τὴν πρὸς τὸν ἐπίγειον παράδεισον ὁδὸν, νὰ ἀνέλθουν ἐκ τῆς κτηνώδους μέθης εἰς τὴν θείαν μέθην τῶν ἁγίων, νὰ ἀναστοῦν ἐκ τῆς ἀδρανοῦς ἀδυναμίας, ἥτις φαίνεται ζωὴ καὶ δὲν εἶνε παρὰ θάνατος, εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Τὸ πνεῦμά μας ἃς κύψῃ ἐπὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἀνάγκης ταύτης, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ καρδία μας ἃς μὴ λησμονήσῃ, ἀντὶ ποίου τιμήματος ἐξηγοράσθῃ ἡ μεγίστη πρὸς τὸν Θεὸν ὀφειλὴ τῆς ἀνθρωπότητος!

Ἐπὶ χίλια ἑνεακόσια ἔτη οἱ ἄνθρωποι οἱ ἄξιοι νὰ ἀναστοῦν ἐν Χριστῷ, νὰ τὸν γνωρίσουν, νὰ τὸν ἀγαπήσουν, νὰ ἀγαπηθοῦν ὑπ' αὐτοῦ, ἔκλαυσαν, τοῦλάχιστον ἄπαξ κατὰ τὸν βίον των ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει αὐτοῦ τοῦ μαρτυρίου.

Ἄλλ' ἔλα τὰ δάκρυά μας ἐνούμενα εἰς ἀλμυρὸν ὠκεανὸν δὲν ἀντισταθμίζουν οὔτε μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς σταγόνas, αἵτινες ἔρρευσαν ἐρυθραὶ καὶ βαρεῖται ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ Κρανίου.

Ὁ βάρεβαρος βασιλεὺς ἐνὸς βαρβάρου λαοῦ, ἀναλογιζόμενος αὐτὸ τὸ αἷμα εἶπε τὴν παραστατικωτέραν φράσιν, ἥτις ἐξηλθέ ποτε ἐκ χριστιανικοῦ στόματος. Ὁ Κλόβις ὁ ἅγιος ἀρχηγός, ὅτε τοῦ ἀνεγίνωσκον τὴν ἱστορίαν τῶν παθῶν ἀνεστέναξε καὶ ἐκλαίει· ὅτε, αἰφνης μὴ συγκρατούμενος πλέον ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ κολοῦ τοῦ ξίφους του καὶ ἀνέκραξε: Ὡ ἐὰν ἦμην ἐκεῖ με τοὺς Φράγκους μας!

Φράσις ἀφελῆς, φράσις πολεμιστοῦ ἀτιθάσου ἀντιφάσκουσα πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Πέτρον ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἀλλ' ὥραία μὲ ὅλην τὴν παράλογον ὠραιότητα μιᾶς ἀγάπης ἰσχυρᾶς καὶ ἀδόλου. Διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ κλαίῃ τις δι' ἐκείνον, ὅστις δὲν προῦκάλεσεν εἰμὴ δάκρυα, ἀλλὰ καὶ νὰ μάχεται. Ὁφείλομεν νὰ πατάσσωμεν πᾶν ἔτι ἐν ἡμῖν μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸν Χριστὸν.

(Κατὰ τὸν I. Παπίνι, συγγραφεὰ τοῦ νέου περιφύημου ἔργου ἡ «Ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ»)

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΩΣ ΜΗΤΕΡΕΣ

(Γνώμη Λέοντος Τολστόν)

(Ἡ «Νέα Ζωὴ» ἐθεώρησε καλὸν νὰ περιλάβῃ εἰς τὰς στήλας τῆς τὴν περὶ γυναικῶν ὡς μητέρων γνώμην τοῦ διασχήμου ρώσσου συγγραφέως Λέοντος Τολστόν, φρονούσας ὅτι ἔχει νὰ ὠφεληθῇ καὶ ἡ ἑλληνικὴ μήτηρ ἀναγινώσκουσα ταύτην μετὰ προσοχῆς).

Σεῖς γυναῖκες—μητέρες, ἐν γνώσει ὑποτασσόμεναι εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, σεῖς, μόναι γνωρίζετε ἐν μέσῳ τῆς σημερινῆς δυστυχούς, διεστραμμένης, καὶ ἀπολεσάσης τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου κοινωνίας, σεῖς μόναι γνωρίζετε τὴν πραγματικὴν ἰδέαν τῆς ζωῆς κατὰ τὸν θεῖον νόμον, καὶ σεῖς μόναι διὰ τοῦ παραδειγματὸς σας δύνασθε νὰ ὑποδείξητε εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνην τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς, τὴν συνισταμένην εἰς τὴν ὑποταγὴν, εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ τῆς ὁποίας στεροῦσιν ἑαυτοὺς.

Σεῖς γνωρίζετε τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν σύζυγον, τὴν εὐτυχίαν ἣ ὁποία δὲν τελειώνει, δὲν διακόπτεται ὅπως αἱ ἄλλαι, ἀλλ' ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν νέας ἐπιτυχίας, τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ τέκνον.

Σεῖς μετὰ τὴν χαρὰν τοῦ ἔρωτος, ἐν ταραχῇ, φόβῳ καὶ ἐλπίδι περιμένετε τὴν βασιανιστικὴν κατάστασιν τῆς ἐγκυμοσύνης, ἣ ὁποία σᾶς κάμνει ἀσθενεῖς ἐπὶ 9 μῆνας, φέρει ὑμᾶς εἰς τὸ χεῖλος τοῦ θανάτου καὶ εἰς ἀνυποφόρους ὠδίνas καὶ πόνοους.

Ἐὰν εἰσθε τοιαύτη γυνή, δὲν θὰ ἀναθέσητε τὴν ἀνατροφὴν καὶ περιποίησιν τῶν τέκνων σας εἰς ξένην μητέρα, ὥς δὲν θὰ δώσῃ ποτὲ ὁ ἐργάτης τὸ ἔργον τὸ

ὁποῖον αὐτὸς ἤρχισε καὶ σχεδὸν ἐτελείωσε, διότι διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην προωρίσετε τὴν ζωὴν σας καὶ ἐπομένως ὅσον πληρυστέρα καὶ εὐτυχέστερα εἶνε ἡ ζωὴ σας, τόσον περισσοτέρα θὰ εἶνε καὶ ἡ ἐργασία αὐτή. Ὅταν λοιπὸν σεῖς εἰσθε τοιαύτη καὶ τοιαῦται ὑπάρχουσιν ἀκόμη πρὸς εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων, τότε τὸν νόμον τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τοῦ ὁποίου σεῖς καθοδηγεῖσθε εἰς τὴν ζωὴν σας, θὰ ἐμβάλητε εἰς τὴν ζωὴν τοῦ συζύγου σας, τῶν τέκνων σας καὶ τῶν οἰκείων σας.

Ἐὰν σεῖς εἰσθε τοιαύτη καὶ ἐξ αὐτῶν γνωρίζετε ὅτι μόνον ὁ μετ' αὐταπαρνήσεως ἀφανής, ἀνευ ἀμοιβῆς κόπος σας, ὁ μετὰ κινδύνου τῆς ζωῆς, ὁ μέχρι τῶν ἐσχάτων ὁρίων ἐντεινόμενος χάριν τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων εἶνε ὁ προσορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ παρέχων αὐτῷ χαράν, τότε ὁμοίως ἀπαιτήσεις θὰ ἔχητε καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, πρὸς αὐτὸν τὸν κόπον θὰ παρυσυνήτε τὸν σύζυγον καὶ κατὰ τὸν κόπον τοῦτον θὰ ἐκτιμᾶτε τὴν ἀξίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ πρὸς τὸν κόπον τοῦτον θὰ προετοιμάσητε καὶ τὰ τέκνα σας.

Ἐκεῖνη ἡ μήτηρ, ἡ ὁποία θεωρεῖ τὴν γέννησιν τέκνων δυσάρεστον σύμπτωσιν, τὰς δὲ τέρφεις τοῦ ἔρωτος, τὰς ἀνέσεις τῆς ζωῆς, τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν συναναστροφὴν ὡς σκοπὸν τοῦ βίου, αὐτὴ θὰ ἀναθρέψῃ καὶ τὰ τέκνα τῆς ἔτσι, ὥστε νὰ ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας ἀπολαύσεις καὶ νὰ ἀπολαμβάνωσι τούτων ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.

Μόνον τοιαύτη γυνὴ θὰ ἐκλέγῃ τοιοῦτον σύζυγον διὰ τὴν θυγατέρα της καὶ θὰ ἐκτιμᾷ τοὺς ἀνθρώπους οὐχὶ κατὰ τὴν ἀξίαν των, ἀλλὰ συμφώνως πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε συνδεδεμένον μετ' αὐτῶν, δηλαδὴ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, τὰ χρήματα καὶ τὴν τέχνην τοῦ ἐπωφελεῖσθαι ξένους κόπους.

Ἡ ἀληθὴς ὁμῶς μήτηρ γνωρίζουσα τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ θὰ προετοιμάσῃ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς πρὸς ἐκπλήρωσιν ταύτης. Τοιαύτη μήτηρ θὰ διδάσκῃ τὸ τέκνον της ὅχι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ παρὰσχῃ, εἰς τὸν υἱόν της ἢ τὴν θυγατέρα της τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐλευθερώσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ κόπου, ἀλλὰ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς νὰ φέρωσι τὸν κόπον τῆς ζωῆς.

«Πορεύεσθε μετὰ τὴν καρδίαν ἐκχειλίζουσιν ἐκ οὐμπαιθείας εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον σπαράσσει ἡ δόνη, ἐστὶ διδάσκαλοι καὶ τοῦτο ἔτι γίνεται εἰς οἰονδήποτε τόπον εὐρεθῇτε· εἰς τόπον ὅπου βασιλεύει τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας, ἀνάψατε ἐκεῖ ἕνα πυρρὸν»

Εἰς δοξὸς

«Ἀφροσώθητε εἰς τὴν μελέτην καὶ δι' αὐτῆς ἀκριβῶς ὅ· ἀναπτύξτε τὰ πνευματικὰ σας χαρίσματα καὶ τὰς ἡθικὰς σας δυνάμεις»

Διάγγελμα τοῦ Mutsu-Hite

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΤΙΛΗ

ΠΟΙΟΝ ΕΙΝΕ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Αὕτη ὀφείλει ὡς ἱστορία νὰ ἐκτυλίσῃ παρὰ τοῖς διδασκομένοις τὴν ἱστορικὴν ἐννοιαν τῆς ἐξελίξεως τῆς παιδαγωγικῆς κινήσεως τῶν διαφόρων ἐθνῶν καθ' ὅλας τὰς ἱστορικὰς περιόδους, ἵνα οὕτως οἱ διδασκόμενοι ἐκ τῆς γνώσεως ταύτης δυνηθῶσι νὰ ἐξεύρωσι τὴν ἀρμόζουσαν μέθοδον πρὸς λυσitteλεστέραν διαπαιδαγώγησιν τῶν τροφίμων αὐτῶν.

Ἡ ἱστορία τῆς παιδαγωγικῆς ὡς τοιαύτη ἐμβάλλει ἐν τῇ ψυχῇ τῶν διδασκομένων ἱερὸν ἐνθουσιασμὸν πρὸς τὸ εὐγενὲς ἐπάγγελμα, εἰς ὃ οὗτοι ἐπεδόθησαν· διότι τὴν ἄλλο δύνανται τὸν νέον διδάσκαλον πλείοτερον νὰ ἐνθουσιάσῃ καὶ θερμότερον νὰ ἀφοσιώσῃ πρὸς τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἐπάγγελμα ἢ ἡ καθοδήγησις αὐτοῦ εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ βίου τῶν προγενεστέρων γενεῶν ἐξ οὗ οὗτος βλέπει· «Πῶς καὶ διὰ τίνων μέσων αἱ γενεαὶ αὗται ἐπεδίωξαν τόσον τὴν πνευματικὴν ὅσον καὶ τὴν σωματικὴν μὀρφωσιν τῶν τέκνων αὐτῶν;»

Ἡ ἱστορία τῆς παιδαγωγικῆς προσδίδουσα τοιοῦτοτρόπως ἡμῖν μέγαν ἠθασαυρὸν παιδαγωγικῶν γνώσεων. (τὶ δηλ. ἄλλαι πρὸ ἡμῶν γενεαὶ διὰ τῆς πείρας ὡς ὀρθὴν ἐπενόησαν πρὸς διαπαιδαγώγησιν τῶν τέκνων καὶ τροφίμων αὐτῶν), παρέχει εἰς ἡμᾶς τὰ μέσα ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐκ νέου δοκιμάσωμεν ἂν τὰ ἐπινοηθέντα εἶνε ὀρθὰ ἢ οὐ καὶ οὕτω νὰ φροντίσωμεν μόνον ὀρθῶς νὰ διακρίνωμεν πότε καὶ πῶς αὕτη ἡ ἐκείνη ἢ παιδαγωγικὴ γνώσις εἶνε ἐφαρμοσίμος.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων προκύπτει, ὅτι διὰ τῆς ἱστορίας τῆς παιδαγωγικῆς δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν τὰς ἀπαιτούμενας γνώσεις πρὸς καθορισμὸν οὐ μόνον τοῦ ποσοῦ καὶ ποιοῦ τῆς διδασκείας ὕλης ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς μεθόδου, δι' ἣς τὴν ὕλην λυσitteλῶς δυνάμεθα νὰ παρέχωμεν.

Πρὸς τοῦτοις κατανοοῦμεν τέλος, ὅτι τὴν παιδαγωγικὴν κίνησιν εὐρίσκομεν μόνον παρὰ τοῖς ἐξημερωμένοις καὶ πεπολιτισμένοις λαοῖς τῆς γῆς, διότι μόνον «ἐκεῖ ὅπου πολιτισμὸς ἐκεῖ καὶ ἀγωγή».

Διὰ τοῦτο ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ τῆς ἱστορίας τῆς παιδαγωγικῆς θὰ μελετήσωμεν τὰ μέσα καὶ τὰς μεθόδους τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἀπὸ τῶν χρόνων, ἐκείνων, ἀφ' ὧν ἀρχονται ν' ἀναφαίνωνται σημεῖα πολιτισμοῦ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς παιδαγωγικῆς

Ἀφοῦ ἡ ἱστορία τῆς παιδαγωγικῆς τοιοῦτον θέμα ἔχει καὶ τοιοῦτον σκοπὸν ἐπιδιώκει οἷον προεγράψαμεν, ἴδωμεν ἤδη «πῶθεν ἡ ἱστορία τῆς παιδαγωγικῆς λαμβάνει ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν δανείζεται τὴν ὕλην της», δηλαδὴ μετὰ ἄλλας λέξεις «ποῖαι εἶνε αἱ πηγαὶ ταύτης;»

Αἱ πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς παιδαγωγικῆς εἶνε αἱ ἀκόλοιοι: Πρῶτον ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ, καθ' ὅσον αὕτη διηγουμένη, πῶς καὶ ὑπὸ ποίας συνθήκας ἢ ἀνθρωπότης ἐκ τῆς νηπιτικῆς οὕτως εἰπεῖν καταστάσεως (ἀγρίας καὶ ἀπολιτίστου) εἰς τοιαύτην ἀνάπτυξιν καὶ πολιτισμὸν διὰ μέσου τῶν αἰώνων διατρέξασα ἐφθασεν, ἐκθέτει καὶ διδάσκει σαφῶς, εὐκρινῶς τοὺς παιδαγωγικοὺς νόμους τῆς διαπαιδαγω-

γήσεως τοῦ ἀνθρώπου· ὡς τοιαύτη δηλ. παρέχει θέμα πρὸς χρῆσιν τῆς ἱστορίας τῆς παιδαγωγικῆς.

Δεύτερον καὶ ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, διότι αὕτη διδάσκει τὴν βιβλικὴν αὐξήσιν τῶν γνώσεων τῶν διαφόρων λαῶν διὰ τῆς ἐμπειρίας τῆς τε ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς, παρέχει τὴν πορείαν τῆς προσκλήσεως τῶν γνώσεων. Τὴν πορείαν δὲ ταύτην τῆς προσκλήσεως τῶν γνώσεων οἱ ἐκάστοτε φιλόσοφοι ἐπιδείκνυνται διαφόρως νὰ ἐξηγήσωσι συμφῶνως πρὸς τὰς διαφόρους ἀντιλήψεις αὐτῶν καὶ τοῦ κόσμου. Ὑπερθεῖν καταφαίνεται, ὅτι πρὸς τὰ διαφωτιστικὰ συστήματα καὶ διάφορα παιδαγωγικὰ ἐμφορῶνται λοιπὸν καὶ ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας εἶναι μία τῶν πηγῶν τῆς ἱστορίας τῆς παιδαγωγικῆς.

Τρίτον ἡ κοινωνιολογία, διότι αὕτη διδάσκει πῶς οἱ ἄνθρωποι ὁμιλοῦν καὶ κατ' ὀλίγον ἐφθασαν εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ συναισθημοῦ καὶ τὰ εἶδη τῶν συναισθημάτων τούτων, ὧν ὡς βάσιν ἔθετον οὐχὶ μόνον τὴν ἀπλὴν διαιώνισιν τοῦ εἶδους, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τὴν ἀνατροπὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων αὐτῶν· οὕτως εὐρίσκουμεν καὶ ἐνταῦθα τὰς διαφόρους ἀρχάς, ἐφ' ὧν ἐστῆριζον ταύτην ἡ ἐκείνη τὴν διαπαιδαγωγίαν πρὸς ἐπίτευξιν τούτου ἡ ἐκείνου τοῦ σκοποῦ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἐκάστης κοινωνίας.

Τέταρτον ἡ ἱστορία τῆς τέχνης διότι αὕτη διδάσκει τὸν πολιτισμὸν τῶν λαῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν ἀφίνει νὰ ὑποδηλωθῇ συγχρόνως τὸ κέντρον τῆς διαπαιδαγωγίσεως τῶν λαῶν τούτων καὶ δὴ τῶν προγόνων ἡμῶν ἑλλήνων, οἵτινες πᾶσαν τέχνην καὶ ἐπιστήμην εἰς ἀνέπτυξιν σημειοῦν ἐκαλλιέργησαν καὶ ἀνέπτυξαν.

Καὶ πέμπτον ἡ πολιτικὴ ἱστορία, διότι αὕτη ἐκθέτουσα τὰς πολιτικὰς μετατροπὰς διηγείται πῶς διανοοῦντο οἱ ἄνθρωποι νὰ φθάσωσιν εἰς τοῦτο ἡ ἐκεῖνο τὸ συμπέρασμα, ὅπερ ὡς ἀποτέλεσμα εἶχε τὴν ἐκάστοτε πνευματικὴν ἀναγέννησιν τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς παρατηρεῖται ἰδίως εἰς τὰς μεγάλας πολιτικὰς ἀναγεννήσεις, καθόσον εἰς ἐκάστην τοιαύτην ἀναγέννησιν καὶ διάφορος σκοπὸς τῆς διαπαιδαγωγίσεως τίθεται ἀναλόγως τῶν παρουσιασθεῖσων ἀναγκῶν ἐκάστου ἔθνους.

Ι. Χ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ δ. ψ.
Διευθυντὴς
«Κυριακῆς Στιδῆς»

ΕΝ ΑΡΧΗ—ΘΕΟΣ

ὑπὸ W. I. Bryan

Τὸ ὕδωρ εἶναι ἀπαρχίτητον διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἦτο πάντοτε, ἀλλὰ μόνον πρὸ ὀλίγου καιροῦ σχετικῶς ἐμάθομεν ὅτι τὸ ὕδωρ συνίσταται ἐξ ἀερίου. Δύο ἀέρια, ὀξυγόνον καὶ ὑδρογόνον ὁμοῦ ἀποτελοῦσι τὸ ὕδωρ. Ἦτο ὅμως πολὺ σπουδαιότερον εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ μέσου τῶν αἰώνων νὰ ἔχῃ τὸ τὸ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνακαλύψῃ ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀέρια. Ὑπάρχει ὅμως εἰς τὸ ὕδωρ ἐν ἄλλο πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν εἰσέτι· διὰ τὸ ὕδωρ διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα πρᾶγματα εἰς τὸ ὅτι ἐνῷ τὰ ἄλλα πρᾶγματα ἐξακολουθοῦσι νὰ συστέλλωνται ἀορίστως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φύχους, τὸ ὕδωρ συστέλλεται ἕως ὅτου φθάσῃ εἰς ὠριμένην θερμότητα καὶ τότε, ὁ κανὼν ἀντιστρέφεται, διαστέλλεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν περισσοτέρου φύχους· Βεβαίως δὲν ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα

ἐὰν μάθωμεν διατρίβει τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀλλ' εἶναι σπουδαῖον ὅπως ὁ κόσμος γνωρίζῃ ὅτι οὕτως ἔχει.

Πολλὰκις μεταδίδωμι εἰς μικρὰν κοινότητα καὶ συναντῶ νέον τινὰ ἐπαρχιώτην, ὅστις μεταδίδει εἰς τὴν πόλιν ἔλαβεν ἐπιπολαίαν μάθησιν· οὗτος κομπορρημονεῖ καὶ λέγει ὅτι εἰς νοήμων ἄνθρωπος ὡς αὐτὸς δὲν δύναιται νὰ πιστεύσῃ ὅτι δὴποτε δὲν δύναιται νὰ ἐννοήσῃ. Ὁ ἀκπλαγῆς ὅμως ἐὰν τῷ εἴπῃ τις πόσον ὀλίγα πρᾶγματα δύναιται νὰ ἐννοήσῃ. Αἰσθάνομαι νὰ τὸν συμβουλεύσω ὅτι ὅταν τὴν ἐπομένην φορὰν μεταβῇ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἑνα ἐπιδείξῃ τὴν πολυμάθειάν του ὅτι εὖρῃ ἐαυτὸν ἀντιμέτωπον πρὸς τὸ πρῶτον μυστήριον, τὸ ὁποῖον ἤλθε ποτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασίν του καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει εἰσέτι λυθῇ παρὰ τὴν θαυμασίαν πρόσδον τῶν γεωπονικῶν σχολῶν. Ἀς ἐξηγήσῃ, ἐὰν δύναιται, διὰ τί ἡ μέλινα ἀγέλας δύναιται νὰ τρώγῃ πρασίνην χλόην καὶ νὰ δίδῃ λευκὸν γάλα καὶ κίτρινον βούτυρον;

Μήπως τὸ μυστήριον τοῦτο θέλει τὸν ἀνηχυσῆσαι; Οὐχὶ βεβαίως, ἀλλὰ ὅτι ἐξακολουθῇ νὰ ἀπολαύῃ τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ βουτύρου χωρὶς νὰ στενοχωρηθῇ περὶ αὐτῶν μυστηρίου.

Καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ λάβωμεν οἷονδὴ ποτε λαχανικὸν ἢ ὀπώρην. Τὸ ἐρύθημα εἰς τὸ ροδάκινον εἶναι ἐν ζωῇ ἀντιπαρβολὴ πρὸς τὸ συμπεπικνωμένον τεῖχος τοῦ ἐν αὐτῷ πυρήνος. Τίς δύναιται νὰ ἐξηγήσῃ τὸ μυστήριον τοῦ μήλου, ἢ τοῦ καρύου μὲ τὸ κέλυφος ὡς περικάλυμμα; Τίς ἐδίδασκε τὸ γεώμηλον νὰ κρύπτῃ τοὺς ἀνεκτιμήτους καρπούς του εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς;

Πρὸ ἐτῶν ἐπληροφορήθην ὅτι τὸ μυστήριον τῶν θαυμάτων εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον γίνεται λίθος προσκόμματος εἰς πολλοὺς. Ἐὰν ἀναλύσωμεν τὰ θαύματα ὅτι εὖρῃμεν ἐν αὐτοῖς δύο ἐρωτήσεις: Δύναιται ὁ Θεὸς νὰ ἐκτελέσῃ θαύματα; Καὶ διὰ τί θέλει ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ θαύματα; Εἰς τὴν πρώτην ἐρωτήσιν δυνάμεθα μετ' εὐκολίας ν' ἀπαντήσωμεν. Ὁ Θεὸς ὅστις ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, εἶναι ἱκανὸς νὰ πράξῃ ὅ,τι δὴποτε. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς δύναιται νὰ ἐκτελέσῃ θαύματα, χωρὶς νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι Θεός. Ἡ δευτέρα ἐρώτησις ἀνησυχεῖ κατὰ πολὺ ἐκείνους οἵτινες δὲν παραδέχονται ὅτι ἡ ἀπειρία διάνοια τοῦ Θεοῦ πιθανὸν νὰ ἔχῃ λόγους τοὺς ὁποίους ὁ περιορισμένος νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύναιται νὰ ἐννοήσῃ. Ἐὰν δι' οἷανδὴ ποτε αἰτίαν, ὁ Θεὸς θελήσῃ νὰ πράξῃ τι, δὲν δύναιται διὰ τῆς ἀπειρίας δυνάμεώς του, νὰ ἀνακόψῃ προσωρινῶς τὴν λειτουργίαν, οἷονδὴ ποτε ἐκ τῶν νόμων Του, καθὼς ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀδύνατον χεῖρά του καταβάλλει τὸν νόμον τῆς βαρύτητος ὅταν ἐγείρῃ λίθον τινὰ τοῦ ἐδάφους.

Ἐὰν τις μεταξὺ τῶν ἀναγνώστων μου νομίσῃ ὅτι διὰ τῆς ἀδυνατοῦ ἀνθρωπίνης διανοίας, δύναιται νὰ περιορίσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὴν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, ἃς μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ τοῦ ἀναφέρω δι' εἰκόνος τινος, τὸ παράλογον τῆς θέσεώς του. Πρὸ τινων ἐτῶν διερχόμενος διὰ τῆς πόλεως Columbus, Ohio μετέβην εἰς τι ἐστιατόριον διὰ νὰ γευματίσω. Ἐν τῷ ἐστιατορίῳ τὴν προσοχὴν μου εἴλκυσε τεμάχιον ὑδροπέπωνος, τὸ ὁποῖον παρήγγειλον καὶ πολὺ ἡδύκαρτον ἦν ἐκ τῆς γλυκείας του γεύσεως, παρεκάλεσα δὲ τὸν ὑπάλληλον νὰ μοῦ κρατήσῃ τινὰς ἐκ τῶν σπόρων τοῦ ὑδροπέπωνος ἵνα λάβω μετ' ἐμοῦ. Τὴν νύκτα ἐκείνην μία σκέψις ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν μου—νὰ μεταχειρισθῶ τὸν ὑδροπέπονόν ὡς παράδειγμα. Τὴν ἐπομένην πρωΐαν

ἀφίχθεις εἰς Σινάγον ἐξύγισα ἀρκετοὺς ἐκ τῶν κόκκων, καὶ εὗρον ὅτι περὶ τὰς πέντε χιλιάδας κόκκων ἐξύγιζον μίαν λίτραν, ὑπελόγισα δὲ τὸ θάρος τοῦ ὑδροπέποντος ἕως τεσσαράκοντα λίτρας. Τότε ἀνελογίσθη καὶ ἑαυτὸν, Πρὶ ὀλίγων ἐδδομάδων ὁ γεωργὸς ἐφύτευσεν ἐντὸς τοῦ ἐδάφους ἓνα ἐκ τῶν μικρῶν αὐτῶν κόκκων. Ἐπὶ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καὶ τῆς θροχῆς ὁ μικρὸς ἐκεῖνος κόκκος ἤρχισεν νὰ ἐξογκοῦται καὶ νὰ προσλαμβάνῃ θάρος. Μετ' ὀλίγου ἡμέρας εἰς μικρὸς δλαστὸς ἐφάνη νὰ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ νὰ γίνεταί ἀργότερον πλήρης φυτόν φέρον καρπούς. Τὸ ἐξωτερικόν τοῦ καρποῦ φέρει κάλλυμμα ἐκ πρασίνου χρώματος, τὸ ἡμέσω κατόπιν τοῦ περικαλύμματος εἶνε λευκὸς φλοιὸς καὶ μετ' αὐτὸν ἡ καθ' ἑαυτοῦ καρδία τοῦ ὑδροπέποντος, ἥτις εἶνε ἐρυθρὰ, εἰς αὐτὴν δὲ διεσκορπισμένοι εὗρισκονται οἱ μικροὶ πυρήνες ἢ σπόροι. Ἐκαστος ἔχει τὴν δύναμιν τῆς ἀναπαράγωγῆς. Ποῖος ἀρχιτέκτων ἐσχέδιασε τὸ θαυμάσιον τοῦτο σχέδιον; Πόθεν ὁ μικρὸς πυρὴν τοῦ ὑδροπέποντος ἔλαβε τὴν μεγάλην αὐτοῦ δύναμιν; Ποῦ εὗρε τὰ διάφορα χρώματα μὲ τὰ ὁποῖα χρωματίζει τὸν ὑδροπέποντα; Ἔως οὗτο δυνήθη καὶ ἐξηγήσῃς τὰ περὶ τοῦ ὑδροπέποντος, μὴ εἶσαι τόσον δέδιος ὅτι δύνασαι νὰ θέτῃς ὅρια εἰς τὴν δύναμιν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ. Ὁ πολυμαθέστατος ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὑδροπέποντος, ὁ πλεον ἀμαθὴς ὁμοῦ δύναται νὰ ἀπολαύσῃ τὴν γλυκεῖαν γευσίν του. Ὁ Θεὸς ἐχορήγησεν εἰς ἡμᾶς τὰ πρὸς χρεῖαν ἡμῖν πράγματα, ὁμοίως τὴν ἀναγκαίαν γνῶσιν τοῦ νὰ χρησιμοποιώμεν αὐτά. Ἡ ἀλήθεια τὴν ὁποῖαν ἀπεκάλυψεν εἰς ἡμᾶς εἶναι ἀπείρως πολλὴ σπουδαϊοτέρα διὰ τὴν εὐημερίαν ἡμῶν ἢ τὰ μυστήρια τὰ ὁποῖα ἔκρινε καλὸν νὰ κρύψῃ ἀπ' ἡμῶν. Οὕτω καὶ μὲ τὴν θρησκείαν. Ἐάν μὲ ἐρωτήσῃς ἂν ἐννοῶ πάντα ἐν τῇ Βίβλῳ, ἀπεριφράστως ἀπαντῶ, ὅχι. Ἐννοῶ πράγματά τινα τώρα, τὰ ὁποῖα πρὸ δεκαετίας δὲν ἐγνώριζον καί, ἂν ζήσω δέκα ἀκόμη ἔτη, ἐλπίζω νὰ ἐννοῶ πράγματά τινα, τὰ ὁποῖα τώρα μοῦ εἶνε σκοτεινὰ. Ἀλλ' ὑπάρχει ἐν τῇ Βίβλῳ καὶ τι πολὺ σπουδαϊότερον τοῦ νὰ γνωρίζωμεν δλα τὰ μυστήρια τὰ ἐν αὐτῇ. Ἐάν ἐφαρμόσωμεν ἐν τῇ ζωῇ ἡμῶν ἐκεῖνα τὰ πράγματα τῆς Βίβλου τὰ ὁποῖα ἐννοοῦμεν, ἠθέλομεν εἰσθαί τόσον ἀπασχολημένοι πράττοντες τὸ καλόν, ὥστε δὲν θὰ εἴχομεν καιρὸν νὰ χρονοτριβώμεν διὰ πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἐννοοῦμεν.

Ἐπίσης ὑπάρχουσιν ἐκεῖνοι οἵτινες διατείνονται ὅτι τὰ πάντα ἔγιναν κατὰ τύχην. Εἰς τούτους ἀπαντῶμεν ὅτι κατὰ τύχην οὐδὲν δύναται νὰ γίνῃ, οὔτε ζῶον, οὔτε ἄνθος, οὔτε ἄλλο τι. Πᾶσα ζῶσα ὑπαρξὶς μαρτυρεῖ περὶ ζῶντος Θεοῦ, καὶ ἂν ὑπάρχῃ Θεός, τότε πᾶσα ἀνθρωπίνη ὑπαρξὶς ἀποτελεῖ μέρος τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ. Καί, ἂν τοῦτο εἶνε ἀληθές, τότε τὸ πρῶτιστον καθήκον τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ταύτῳ δὲ καὶ ἡ μεγίστη εὐχαριστήσις, εἶνε νὰ ἀνακαλύπτῃ τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶνε καὶ νὰ πράττῃ αὐτό.

Ὅταν ὁ Ἰῶβ ἠρωτήθῃ, «Δύνασαι νὰ ἐξηγῇς τὰς δάμῃ τοῦ Θεοῦ;» βεβαίως ἀρνητικὴ ἀπάντησις ἐμφαίνεται, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὴν φανέρωσιν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ πανταχοῦ, ὅπου καὶ ἂν στρέψωμεν τὸ βλέμμα μας, εἰς τοὺς ἡλίους καὶ εἰς τοὺς πλανήτας τοὺς περιστρεφόμενους μὲ ἱλιγγιώδη ταχύτητα εἰς τὸ ἀχανές. Ποῖα δύναμις κρατεῖ αὐτοὺς εἰς τὴν τροχίαν των; Βλέπομεν τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπόκρημνα ὄρη, ἱσταμένα

διὰ δυνάμεως ἣν δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ ἄνθρωπος νοῦς. Ποιητὴς τις περιγράφων τὰ Λατινὰ ὄρη τῆς Ἀμερικῆς μετεχειρίσθη φράσιν, ἥτις πολλὰκις ἐρχεται εἰς τὸν νοῦν μου: «Ἐνθα φθίνεται ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ».

Βλέπομεν τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀμφοτεριν καὶ τὴν παλίνροισαν τῶν ὁδῶν τῆς θαλάσσης· εἰς τὰ σύννεφα ἑκατομμύρια τόνοι ὁδῶν προφανῶς ἀψυφοντα τὸν νόμον τῆς βαρύτητος· εἰς τὴν ἕτοιμα νὰ χύσονται ἐπὶ τῆς γῆς τὰς ἀφθόγους εὐλογίας των. Βλέπομεν αὐτὴν εἰς τὴν λάμψιν τῆς ἀστραπῆς, εἰς τὸν κρότον τῆς βροντῆς. Εἰς τὸ ἀόρατον πρωτόπλασμα τῆς ζωῆς, ὅπερ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ λαμβάνῃ ἐκ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς γῆς τὴν τροφήν του, νὰ ἐκπληροῖ τὴν ἀποστολήν του καὶ νὰ ἀναπαράγῃ τὸ γένος του.

Πανταχόθεν βλέπομεν πειστικὰς μαρτυρίας ἀπειρου νοῦς καὶ ἀμετρήτου ἀγάπης τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς ἡμῶν. Ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὕψηλων ὀρέων κτίζει τὰς μεγάλας Του δεξαμενάς, ἐπιστρωθεὶς ὕψηλὰ τὴν χιόνα κατὰ τὸν χειμῶνα. ἥτις τηκομένη πληροῖ τοὺς ρύακας καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὁδῶν. Ἐν τῇ ἐγγίσει τῆς χειρὸς του τὸ αὐτὸ δοχεῖον τὸ ὁποῖον παρέχει πᾶγον διὰ νὰ δροσίξῃ τὸν ἄνθρωπον, χορηγεῖ ἐπίσης τὸν αἵμα τὸν πρὸς μεταφορὴν τοῦ ἐμπορίου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἐμπερικλείει εἰς τοὺς μεγάλους καταρράκτας ἀνεξάντλητον ἐνέργειαν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐναποταμιεύει εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς στρώματα ἀνθρώπων καὶ ποταμῶν ἐλαίου. Κοσμεῖ τὰ μεταλλεῖα τῆς γῆς διὰ λίθων πολυτίμων. Ἐκτείνει τὴν μαγευτικὴν Του ράβδον καὶ οἱ ἀγροὶ πλουτίζουν δι' εὐφορίας· αἱ πρώτοι καὶ ὀψιμοὶ βορχαὶ χορηγοῦν τὴν ἀπαιτουμένην ὑγρασίαν καὶ ὁ ἥλιος μὲ τὴν ζωογόνον δύναμιν του μεταποιεῖ τὸν εὐτελεῖ πηλὸν εἰς χρυσοὺς καρπὸν. Αὐτὸς μᾶς δίδει ἐν ἀφθόνῳ ποικιλίαν τὰς ὁπώρας καὶ τὰ λαχανικά του κήπου.

Ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς εὐσπλαγγνίᾳ Του ἔκαμε τὸν ἵππον νὰ φέρῃ τὸ φορτίον, τὴν ἀγελάδα νὰ χορηγῇ τὸ γάλα, τὴν ὄρνιθα τὰ ὠά. Αὐτὸς κάμνει τοὺς ἰχθεῖς νὰ διατρέχουν τὴν θάλασσαν διὰ τροφήν καὶ νὰ χρησιμεύουν πρὸς τροφήν ἡμῶν. Ἐξαποστέλλει τὴν μέλισσαν νὰ συλλέγῃ τὸ μέλι διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ πτηνὰ νὰ τέρπουν αὐτόν. Χρωματίζει τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ φαειοῦ χρώματος τῆς πρωῆς καὶ διὰ τῆς ἀκτινοβολοῦσης δόσεως τὴν ἐσπέραν. Ὁ Θεὸς θέτει τὴν ἀκτινοβολοῦσαν ἱρὶν ἐπὶ τὰ νέφη καὶ ἀντιγράφει τὰ ποικίλα χρώματά της εἰς μυριάδας ἀνθῶν. Λίδει εἰς τὸ νήπιον μητρὸς ἀγάπην, εἰς τὸ παιδίον τοῦ πατρὸς φροντίδα, εἰς τοὺς γονεῖς τὴν χαρὰν τῶν τέκνων, εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς τὴν γλυκεῖαν τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας συναναστροφὴν καὶ δίδει εἰς πάντας τὸν φίλον. Εὐλόγως δύναται ὁ Παλαμῶδὸς νὰ ἀναφωνῇ «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ στερέωμα ἀναγγέλλει τὸ ἔργον τῶν χειρῶν Αὐτοῦ. Ἡ ἡμέρα πρὸς τὴν ἡμέραν λαλεῖ λόγον, καὶ ἡ νύξ πρὸς τὴν νύκτα ἀναγγέλλει γνῶσιν». (Ψαλμ. ιθ'. 1—2). Τῷ ὄντι «πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον».

Δυνάμεθα, ὅθεν, νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ περὶ τῆς φύσεως γνῶσις εἶνε ἀρκετὴ νὰ πείσῃ αἰονόητοτε μὴ προκαταλειμμένον ὅτι ὑπάρχει δημιουργὸς ὁπισθεν τῆς δημιουργίας, ὅστις τὰ πάντα ἐποίησε. Βριδύτερον ὁμοῦ θὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους δι' οὓς τινὲς τῶν ἐπιστημῶν ἔχουσι γίνεαι ὕψιστα. Τὸ δόγμα τῆς ἐξελίξεως ἔχει κλείσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς καρδίας αὐτῶν εἰς τὸ νὰ ἴδωσι τὰς ἀπλουστάτας ἀληθείας καὶ ἔχει ὀδηγήσει αὐτοὺς νὰ περιπλανῶνται εἰς φαντασιώδεις

δηγήσει αυτούς να περιπλανώνται εις φαντασιώδεις θεωρείας.

Εάν εύρωσιν αγγεῖον τι ἐντὸς πηγῆς, τὸ ὅποιον ὑποτίθεται ὅτι εἶνε ἀρχαῖον, ἀμέσως θὰ ὑπολογίσουν τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ σχεδιαστοῦ του ἐκ τῶν ἀμυχῶν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγγείου, καὶ ὅμως δὲν δύνανται νὰ διακρίνουν τὰς μαρτυρίας τοῦ σχεδίου τὰς ὁποίας ὁ δημιουργὸς ἔχει χαράξει ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν του. Οὗτοι ἐννοοῦσι τὴν ἀόρατον δύναμιν τῆς βαρύτητος, ἥτις ἐλκύει πρὸς τὴν γῆν πάντα τὰ πράγματα, ἀλλ' ὅμως δὲν δύνανται νὰ κατανοήσωσι τὸν Θεόν, ὅστις εἶνε ἀόρατος καὶ ὅστις ἐλκύει πρὸς τὸν θρόνον Αὐτοῦ πάντα τὰ πνύματα.

ΙΟΥΛΙΑΝΟΝ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ἀπὸ τοὺς Αἰγύπτιους οἵτινες 2000 ἔτη π. Χρ. ἔκαμνον χρῆσιν πολιτικοῦ ἔτους συγκειμένου ἐκ 365 ἡμερῶν παρέλαβον οἱ Ρωμαῖοι κατ' ἀρχὰς τὸ τοιοῦτον πολιτικὸν ἔτος τὸ ὅποιον ἦτο βραχύτερον τοῦ ἡλιακοῦ κατὰ 1)4 περίπου τῆς ἡμέρας. Τὸ σφάλμα τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἀνεπαίσθητον, καθίστατο προϊόντος τοῦ χρόνου ἀφόρητον, διότι εἰς 100 ἔτη τὸ σφάλμα ἀνῆρχετο εἰς 25 περίπου ἡμέρας. Οὕτως ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία ἡ ὁποία ἦτο τότε τὴν 21 Μαρτίου μετὰ 100 θὰ ἤρχιζε μέσα Ἀπριλίου, μετὰ παρέλευσιν ἄλλων 100 ἐτῶν μέσα Μαΐου καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἔτσι ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία μετετίθετο ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως εἰς τὸν χειμῶνα καὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος εἰς τὸ φθινόπωρον. Ἐάν γενεά τις ἐσπείρει κατὰ Νοέμβριον ἡ ἐπομένη ἔπρεπε νὰ σπείρῃ τὸν Δεκέμβριον. Ἡ τοιαύτη ἀνωμαλία, σύγχυσις καὶ ἀταξία ὥστε νὰ καταντήσῃ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος αἱ ἐορταὶ τοῦ θερισμοῦ νὰ πανηγυρίζωνται περὶ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος, παρεκίνησε τὸν Ἰούλιον Καίσαρα κατὰ τὸ 46 ἔτος π. Χρ. νὰ προβῇ εἰς τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου, καλέσας ἐξ Ἀλεξανδρείας τὸν ἀστρονόμον Σωσιγένη. Οὗτος δεῖχθεις ὅτι τὸ ἐκ 365 1)4 ἡμερῶν ἡλιακὸν ἔτος δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀκριβείας, καθώρισεν ἕνα ἐκ 4 πολιτικῶν ἐτῶν τὰ μὲν 3 νὰ ἔχῃ ἑκαστον 365 ἡμέρας, τὸ δὲ τέταρτον 366 τὸ ὅποιον ὠνομάσθη δίσεκτον μὲ τὸν Φεβρουάριον 29 ἡμέρας.

Ἡ βᾶσις ὅμως ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθη ὁ Σωσιγένης, ὅτι δηλ. τὸ ἡλιακὸν ἔτος περιέχει 365 καὶ 1)4 ἡμέρας δὲν εἶνε ἐντελὴς ἀκριβής, διότι τὸ ἡλιακὸν ἔτος σύγκειται ἐκ 365 καὶ 2422 δεκάκις χιλιοστῶν τῆς ἡμέρας, καὶ ἐπομένως τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον κατ' ἔτος ἔκαμνε σφάλμα 0,0078 τῆς ἡμέρας, τὸ ὅποιον εἰς 1000 ἔτη γίνεται 7 ἡμέραι καὶ 8)10 τῆς ἡμέρας. Αὐτὸ τὸ σφάλμα ἐπαναλαμβανόμενον (καὶ εἰχομεν ἤδη σφάλμα 13 ἡμερῶν) θὰ μετέθετε τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ἀπὸ τὸν Μάρτιον εἰς τὸν Φεβρουάριον, Ἰανουάριον κλπ.

Τὸ ἐσφαλμένον Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον διώρθωσε τὸ 1582 ὁ πάπας Ρώμης Γρηγόριος ὁ 13ος καὶ ἐξ

αὐτοῦ ὠνομάσθη τὸ νέον ἡμερολόγιον Γρηγοριανόν, τὸ ὅποιον ἐπιστημονικῶς εἶναι πολὺ ὀρθότερον, ἀσυγκρίτως ὀρθότερον, διότι κάμνει σφάλμα μίᾳ ἡμέρᾳ κάθε 3333 ἔτη.

Τώρα ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ ἡμερολογίου καὶ θρησκείας; Οὐδεμία ἀπολύτως οὐδεμία. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία οὐδέποτε, μὰ οὐδέποτε, ἡσχολήθη μὲ ἡμερολόγια, οὔτε εἶνε δουλεία τῆς αὐτό. Πάντοτε παρεδέχετο τὸ ἡμερολόγιον τὸ ὅποιον ἡ πολιτεία ἔθετεν εἰς ἐφαρμογήν. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς διαδόσεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, οἱ χριστιανοὶ μετεχειρίζοντο τὸ ὑπὸ τοῦ εἰδολολάτρου αὐτοκράτορος εἰσαχθὲν ἀπὸ τοῦ 46 π. Χ. Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον. Δὲν ἠρίθμουν δὲ οἱ χριστιανοὶ ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ ἀρχεῖται ἡ **χριστιανικὴ ἐποχὴ** ἀλλ' ἔκαμνον χρῆσιν τοῦ εἰδολολατρικοῦ ἡμερολογίου, τοῦ Ἰουλιανοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον ἔτος ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς Ρώμης.

Πρῶτος ποῦ ἔκαμε πρότασιν, οἱ χριστιανοὶ νὰ ἀρχίσουν ἀριθμοῦντες ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, δηλ. νὰ κάμνωσι χρῆσιν τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, ἦτο ἕνας μοναχὸς τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας ὀνομαζόμενος Διονύσιος τὸ 532. Ὁ μοναχὸς αὐτὸς ὑπελόγισεν ὅτι ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ συνέβη τὸ ἔτος 754 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ὁ ὑπολογισμὸς του ὅμως αὐτὸς καίτοι ἐγένετο ἀσπαστὸς καὶ ἐφηρμόσθη, ἦτο ἐσφαλμένος, διότι ἀπεδείχθη ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἀκριβοῦς (ἱστορικῶς) χρονολογίας τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως Ἡρώδου, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη τὸ ἔτος 759 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης καὶ ὄχι τὸ ἔτος 754 καὶ ὅτι τοιοῦτοτρόπως ὁ σωτὴρ ἐσταυρώθη εἰς ἡλικίαν 36 ἐτῶν καὶ ὄχι 33. Ἐγίνε λοιπὸν σφάλμα 5 ἐτῶν, σφάλμα τὸ ὅποιον ὅλη ἡ χριστιανοσύνη ἀφίνει ἔτσι. Τὸ 1927 ἔπρεπε νὰ εἶνε 1932. Τώρα ἡ προταθεῖσα ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Διονυσίου χριστιανικὴ ἐποχὴ ἐτέθη ἐν χρήσει πολὺ βραδύτερον. Πρῶτος ποῦ παρεδέχθη ταύτην καὶ τὴν ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ὑπηκόους του ἦτο ὁ βασιλεὺς τῶν Γάλλων Κάρολος ὁ 1ος τὸ 808 μ.Χρ. Ἐκτοτε ἀκοουθοῦσι τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν ὅλοι οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ καὶ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1927 καὶ οἱ Τοῦρκοι! οἱ ὁποῖοι παραδεχθέντες ὅτι τὸ τουρκικὸν ἡμερολόγιον ἦτο ἐσφαλμένον πολὺ ὥς (σεληνιακόν), καίτοι ἔφερε τὴν παραδοχὴν τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς θρησκείας των, τοῦ Μωάμεθ, τὸ ἔθηκον διὰ νὰ δείξουν (ὅπως καὶ τὸ εἰδεῖξαν) ὅτι εἶνε προοδευτικώτεροι ἀπὸ μερικοὺς χριστιανούς ποῦ τὸ ἐσφαλμένον ὑποστηρίζουν διὰ νὰ κληρονομήσουν τὴν αἰώνιον βασιλείαν!!! τὸ ἔθεσαν εἰς τὴν βυτρίναν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου των καὶ ἐφήρμωσαν τὸ ὀρθὸν ἐπιστημονικῶς ἡμερολόγιον, τὸ Γρηγοριανόν.

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ἔχει καμμίαν, μὰ καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν μὲ τὰ ἡμερολόγια. Χριστιανικὴ θρησκεία θὰ πῇ τὸ λατρεύειν τὸν Θεόν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ.